

Буказић Дејан*

<https://orcid.org/0009-0000-4047-6028>

Зарубица Сара**

<https://orcid.org/0000-0003-4314-9078>

УДК: 347.426:347.964.3

Оригинални научни рад

DOI: 10.5937/ptp2601001B

Примљено: 9. јануар 2026.

Одобрено за објаву: 29. јануар 2026.

Странице: 1–16

НАКНАДА ШТЕТЕ ЗБОГ НЕЗАКОНИТОГ РАДА ЈАВНИХ ИЗВРШИТЕЉА

АПСТРАКТ: Одговорност јавних извршитеља за штету насталу незаконитим радом заснива се на уставним гаранцијама, стандардима професионалне пажње и правилима облигационог права. Право на накнаду штете произлази из начела владавине права и обавезе државе да обезбеди делотворно извршење судских одлука, уз примену вишег стандарда пажње својственог носиоцима јавних овлашћења. Важећи оквир предвиђа личну и неограничену одговорност извршитеља, уз искључење одговорности државе, што отвара питање усклађености са правном сигурношћу и праксом Европског суда за људска права. Као одрживо решење намеће се јачање професионалних стандарда, обавезно осигурање и супсидијарна одговорност државе у изузетним случајевима.

Кључне речи: одговорност јавних извршитеља, накнада штете, уставне гаранције, деликатна одговорност, извршни поступак, правна сигурност, супсидијарна одговорност државе.

* Докторанд, адвокат у Панчеву, Панчево, Србија, имејл: adv.bukazic@gmail.com

** Доктор наука, истраживач сарадник, Министарство унутрашњих послова Републике Србије, Београд, Србија, имејл: rosucamsara@gmail.com

 © 2026 by the authors. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

1. Увод

Институт јавних извршитеља представља једно од најзначајнијих савремених решења у позитивном српском извршном праву, уведено са циљем унапређења ефикасности и правне сигурности у поступку принудног остваривања потраживања. Увођење ове правосудне професије доприноси јачању поверења инвеститора, грађана и привреде у ефикасност наплате потраживања (Војводић, 2023, стр. 31). Делегирањем јавних овлашћења приватним лицима успостављен је хибридни модел у којем јавни извршитељи, као носиоци јавних овлашћења и субјекти приватног права, доприносе растерећењу судова и ефикаснијој наплати, али и отварају питања своје грађанскоправне одговорности.

Уставни поредак Републике Србије, заснован на владавини права и правној сигурности, гарантује право на накнаду штете због незаконитог рада имаоца јавних овлашћења као кључни механизам заштите појединца, допуњен правилима облигационог права о противправности, узрочности и појачаној пажњи доброг стручњака.

Суд и јавни извршитељи представљају основне органе извршног поступка и поступка обезбеђења у домаћем извршном праву (Црњански, 2024, стр. 37). Приватноправни институти не смеју бити у супротности са јавним интересом, док јавно право може, у оправданим случајевима, интервенисати у приватне односе ради њиховог усмеравања (Милојевић, 2020, стр. 56). Правна норма је вредна само када изражава моралне вредности (Трајковић & Дракић, 2024, стр. 368). Неефикасан систем наплате, који повериоцу не обезбеђује правну сигурност остваривања гарантованих права, не подрива само поверење појединаца већ и правни поредак државе (Ваван, 2013, стр. 227).

У правној теорији преовладава став да је грађанскоправна одговорност носилаца правних професија, попут адвоката, јавних бележника и јавних извршитеља, у највећој мери обликована судском праксом и правном теоријом, будући да посебни прописи и етички кодекси садрже претежно општа правила и упућују на примену општих начела одштетног права (Петрић, 2010, стр. 24).

Посебност одговорности јавних извршитеља огледа се у искључењу одговорности државе, упркос уставној гаранцији права на накнаду штете, што доводи у питање усклађеност таквог решења са Уставом Републике Србије (2006) и стандардима ЕСЈП-а, према којима држава задржава крајњу одговорност за делотворно извршење судских одлука.

2. Уставноправни основ одговорности

Устав Републике Србије (2006) полази од начела владавине права, заштите људских права и гарантованог права на делотворан правни лек. У том оквиру, право на накнаду штете проузроковане незаконитим или неправилним радом органа јавне власти и имаоца јавних овлашћења представља један од фундаменталних инструмената индивидуалне правне заштите. Заштита од самовољног, незаконитог или непажљивог поступања државних субјеката и лица која делују у јавном интересу део је ширег уставног концепта одговорне и транспарентне власти.

Члан 35 Устава Републике Србије (2006) експлицитно гарантује право сваком лицу да захтева накнаду материјалне и нематеријалне штете коју му проузрокује незаконитим или неправилним радом државни орган, ималац јавних овлашћења или орган локалне самоуправе. Уставна заштита тиме превазилази класични модел одговорности државе, јер се односи и на правна и физичка лица којима су поверена јавна овлашћења, укључујући јавне извршитеље.

Нормативна конструкција ове одредбе заснива се на неколико кључних премиса: 1) лице које трпи штету не сме остати без правне заштите због тога што јавну функцију врши приватни субјект; 2) гаранција накнаде штете има превентивни и репарациони карактер; 3) одговорност имаоца јавних овлашћења представља продужену руку одговорности државе, будући да јавна функција задржава јавноправни карактер без обзира на то ко је носи.

Устав Републике Србије (2006, у даљем тексту Устав) својим чланом 137 предвиђа да у интересу ефикаснијег и рационалнијег остваривања права и обавеза грађана и задовољавања њихових потреба од непосредног интереса за живот и рад, законом се може поверити обављање одређених послова из надлежности Републике Србије, аутономној покрајини и јединици локалне самоуправе. Даље, у истом члану је прописано да се поједина јавна овлашћења могу законом поверити и предузећима, установама, организацијама и појединцима. Сагласно наведеном, јавна овлашћења из области спровођења извршног поступка поверена су јавним извршитељима.

2.1. Јавни извршитељ као ималац јавних овлашћења

Јавни извршитељ делује у својству носиоца поверених јавних овлашћења, при чему обавља радње које су традиционално биле у надлежности суда. За разлику од јавног бележника, који су дефинисани

као служба од јавног поверења, извршитељ добија само јавна овлашћења (Николић, Сибиновић, Почуча & Шаркић, 2020, стр. 243). Јавни извршитељ је вансудски, недржавни правосудни орган надлежан за одлучивање и спровођење извршења (Станковић & Трговчевић Прокић, 2020, стр. 71). Иако је организационо и статусно субјект приватног права, његова функција у систему извршења има неспорно јавноправни карактер. Тиме се јавни извршитељи налазе у позицији специфичног субјекта уставноправне одговорности, која се разликује од класичне професионалне одговорности приватних делатника.

Уставни оквир њиховог положаја омогућава примену истих стандарда одговорности као и на државне органе, укључујући: обавезу законитости и професионалности; заштиту права странака у поступку; обавезу надокнаде штете услед незаконитог поступања. Тиме се обезбеђује континуитет правне заштите, тако да делегирање извршне функције не може довести до смањења стандарда одговорности у односу на традиционални, судски модел извршења.

2.2. Уставна колизија и ограничења законског искључења одговорности државе

Закон о извршењу и обезбеђењу (2015) садржи одредбу у члану 498, у ставу 2, којом се држава ослобађа одговорности за штету коју јавни извршитељ проузрокује својом кривицом. Овакво законско решење доводи до уставноправног питања – да ли је законодавац овлашћен да ограничи уставно право на накнаду штете искључивањем државне одговорности у целости? Полазећи од супремације Устава и природе уставних гаранција, јасно је да законодавац нема дискреционо право да дерогира суштинску садржину уставног права. Држава се не може у потпуности ослободити одговорности за делотворност извршења судских одлука тиме што ће јавну функцију поверити приватним субјектима, нити може допустити ситуацију у којој се оштећени налази у правном вакууму услед евентуалне ненаплативости одговорности јавног извршитеља.

У пракси, ово питање добија додатну димензију у светлу стандарда Европског суда за људска права, према којима држава задржава крајњу одговорност за обезбеђење делотворног извршења пресуда и заштиту права појединаца. Тиме се намеће потреба другачијег тумачења законског ослобађања државе од одговорности – не као апсолутног, већ

као института чија примена мора бити усклађена са уставним правом и међународним обавезама Републике Србије.

3. Облигационоправни основ одговорности јавних извршитеља

Грађанска одговорност подразумева обавезу накнаде штете коју један правни субјект проузрокује другом (Радованов, 2009, стр. 229). Грађанскоправна одговорност јавних извршитеља заснива се на општим правилима облигационог права о одговорности за штету, допуњеним посебним правилима која проистичу из природе поверене јавне функције. За разлику од класичних субјеката приватног права, јавни извршитељи обављају професионалну делатност у јавном интересу, уз појачане стандарде пажње, одговорности и транспарентности. Јавни извршитељи одговарају у случају обичног немара, односно због понашања која су супротна правном стандарду пажње доброг стручњака. Садржај повећане пажње доброг стручњака утврђује се према правилима струке и важећим професионалним обичајима (Николић, 2002, стр. 248). Одговорност извршитеља постоји када је штета проузрокована грубом непажњом или намером (Амповска, 2018, стр. 296–297). За разлику од других професија, однос између странака није уговорне природе, а његово поступање строго је нормирано начелом формалног легалитета (Крстић, 2017, стр. 205).

Од лица које обавља професионалну делатност очекује се поступање у складу са правилима струке, уз познавање и примену професионалних правила, при чему су њихова права и одговорности уређени посебним прописима (Југ, 2012, стр. 444). Грађанскоправна одговорност јавног извршитеља додатно је оснажена обавезом осигурања од штете настале у обављању његове делатности према странкама и другим лицима (Јакшић, 2022, стр. 896).

Стварноправна заштита примарно је усмерена на успостављање имовинског стања оштећеног лица какво је било пре повреде права – натурална реституција, а тек ако то није могуће, онда на накнаду вредности ствари – новчана реституција (Тасић & Лазић, 2024, стр. 35). Облигационо право Републике Србије заснива одговорност за штету на претпостављеној кривици и узрочном односу између противправне радње и настале штете. У случају јавних извршитеља, одговорност се претежно квалификује као деликтна, јер произлази из повреде опште законске обавезе поступања у складу са правом и стандардима професије, а не из

уговорног односа са оштећеним лицем. Одговорност јавног извршитеља активира се када су кумулативно испуњени одређени елементи, а то су: 1) противправна радња или пропуст; 2) настанак штете; 3) узрочна веза; 4) кривица извршитеља.

Такав концепт одговорности обезбеђује грађанима правну заштиту и у ситуацијама када са извршитељем нису у облигационом односу, већ трпе последице његовог незаконитог поступања у вршењу поверене јавне функције.

4. Стандард пажње доброг стручњака

Као стручњак, јавни извршитељ је дужан да испољи појачану пажњу доброг стручњака, уз виши степен одговорности, које се може ослободити само у случају лаке непажње (Николић & Шаркић, 2022, стр. 873). За јавне извршитеље важе строжи стандарди него за обичне учеснике правног промета. Као професионалци који обављају поверену јавну делатност, они су обавезни да поступају са дужном пажњом, у складу са правилима струке, етичким нормама и законом. Стандард пажње доброг стручњака у овом контексту подразумева виши степен одговорности него пажња доброг домаћина, која важи у општем облигационом режиму.

Овај стандард укључује: познавање релевантних прописа и судске праксе; правилну примену закона и процесних правила; професионално и непристрасно поступање према странкама; организациону и техничку оспособљеност канцеларије; обавезу ажурног и благовременог поступања. Повреда ових обавеза представља основ одговорности и истовремено критеријум за оцену кривице у парничном поступку за накнаду штете.

Постојање одговорности јавног извршитеља оцењује се према стандарду разумног, пажљивог и стручно оспособљеног извршитеља у истим околностима (Масникоса, 2020, стр. 79).

5. Субјекти одговорности и обим одштетног захтева

Јавни извршитељ одговара за штету целокупном својом имовином, чиме се потврђује приватноправни карактер његове одговорности. Одговорност није ограничена висином осигурања, нити постојањем дисциплинске одговорности, која постоји независно од грађанскоправне.

Постојање и обим грађанске одговорности јавног извршитеља за штету проузроковану у вршењу јавних овлашћења у извршном поступку

или поступку обезбеђења утврђује се, по захтеву оштећеног лица, у поступку који спроводи надлежан суд по правилима парничног поступка. Постојање дисциплинске одговорности не представља претходно питање у парничном поступку утврђивања грађанскоправне одговорности јавног извршитеља за накнаду штете.¹

Одговорност јавног извршитеља обухвата и штету насталу радњама његовог заменика или помоћника (Станковић, Палчаковић & Трешњев, 2022, стр. 1583). За штету коју причини заменик јавног извршитеља, одговорност носе јавни извршитељ и заменик јавног извршитеља солидарно. Такође, солидарно ће одговарати и за штету трећих лица, односно лица којима извршитељ повери поједине послове, ако је такво поверавање законом дозвољено. Солидарна одговорност значи да оштећени може захтевати накнаду од било ког од солидарног дужника у целости, док се међусобни односи решавају регресом према степену доприноса настанку штете. За штету коју причине помоћници јавног извршитеља, јавни извршитељ одговара као послодавац по принципу одговорности за другог. Одговорност за штету коју запослени проузрокује на раду и у вези с радом трећим лицима значи да је за штету коју они причине искључиво одговоран јавни извршитељ. Међутим, ово право подразумева и овлашћење јавног извршитеља као послодавца да регресним захтевом тражи, од лица за чији рад он одговара, накнаду износа који је платио трећем. Ово питање је регулисано члановима 170 и 171 Закона о облигационим односима (1978), те сагласно члану 171, ставу 3 истог Закона, ово право на регрес застарела у року од шест месеци од дана исплаћене накнаде штете.

У поступку остваривања накнаде штете странка која тврди да је претрпела штету дужна је да докаже постојање: штете, узрочне везе, незаконитог поступања извршитеља. Терет доказивања представља значајну процесну препреку, посебно у ситуацијама када је потребно утврдити узрочну везу између процесне радње јавног извршитеља и настале штете.

Дисциплински поступак није услов за грађанскоправну одговорност, већ евентуална дисциплинска одговорност може имати доказни значај у парници, чиме се потврђује аутономија грађанскоправне одговорности јавних извршитеља.

¹ Правни став Грађанског одељења Врховног касационог суда усвојен на Седници одржаној 11. 12. 2018. године.

6. Законски оквир и искључење одговорности државе (члан 498 ЗИО)

Нормативни режим одговорности јавних извршитеља у Републици Србији утемељен је на комбинацији општих правила облигационог права, посебних одредаба Закона о извршењу и обезбеђењу (2015, у даљем тексту ЗИО) и професионалних стандарда које прописују надлежни органи и Комора јавних извршитеља. Посебно место у том оквиру заузима одредба члана 498 ЗИО, којом се експлицитно искључује одговорност Републике Србије за штету коју јавни извршитељ проузрокује својом кривицом у поступку извршења или обезбеђења. Тиме се законодавац определио за модел потпуне личне имовинске одговорности јавног извршитеља, уз потпуну пасивизацију државе у сфери накнаде штете у овим случајевима. Важећи оквир предвиђа личну и неограничену одговорност јавног извршитеља, уз искључење одговорности државе, што у пракси подразумева одсуство супсидијарне одговорности државе и ризик неоствариве накнаде штете, чинећи ово решење осетљивим са уставноправног аспекта.

Тужба за накнаду штете против јавног извршитеља не може заменити систем правних средстава предвиђен ЗИО (Бодирога, 2023, стр. 178). Одредба члана 498 ЗИО почива на концепцији да поверавање јавних овлашћења приватном лицу не преноси на државу одговорност за последице кривице тог лица. Међутим, овакво законско решење мора се посматрати и у светлу: уставне гаранције права на накнаду штете (члан 35 Устава); начела ефективног правног средства; међународних обавеза Србије, посебно у домену извршења судских одлука. Из перспективе уставног поретка, искључење одговорности државе не може бити апсолутно, јер би у супротном било дерогирано право грађана на правну заштиту, нарочито у ситуацијама када оштећени не може наплатити штету од извршитеља. Тиме се отвара питање евентуалне уставноправне колизије између члана 498 ЗИО и члана 35 Устава.

Држава је дужна да јавним извршитељима обезбеди неопходне услове за предузимање непосредних извршних радњи у складу са законом (Трешњев, 2018, стр. 397).

7. Одговорност државе у светлу европских стандарда и праксе ЕСЉП-а

Модел јавног извршитељства у савременим правним системима подразумева поверавање јавних овлашћења приватним лицима уз задржавање крајње одговорности државе за делотворно спровођење правоснажних судских одлука. Ово начело произлази из конвенцијских стандарда заштите људских права и праксе Европског суда за људска права (ЕСЉП), према којима је држава дужна да обезбеди ефикасан механизам извршења судских одлука, као саставни део права на правично суђење из члана 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Право на правично суђење у Републици Србији подигнуто је и на ранг уставног начела, тако што је наш Устав загарантовао право на правично суђење у члану 32. Извршење пресуде (извршне исправе) саставни је елемент суђења у разумном року (Милутиновић, 2016, стр. 172–173).

ЕСЉП консеквентно истиче да право на правично суђење није ограничено на фазу одлучивања, већ обухвата и обавезу државе да обезбеди спровођење судске одлуке. Право на суђење у разумном року представља право странака на ефикасан и брз поступак, искључујући непотребно одуговлачење, уз поштовање рокова одређених националним процесним законима (Миленковић, 2019, стр. 170). У супротном, правда остаје декларативна и неефикасна. Извршење пресуда представља саставни део права на приступ правди и правне сигурности, због чега држава, и када извршење повери приватним субјектима, задржава супсидијарну одговорност за исход поступка.

Држава је одговорна уколико је пропустила да предузме ефективне мере како би извршитељи могли да изврше свој задатак и како би се на тај начин принудно извршила одлука суда поменуте државе (*Pini and others v. Romania*, представка 78030/01). Један од начина да се гарантује ефикасност и кредибилитет правосудних система јесте да се осигура да се предмет решава у разумном року (*H. v. France*, 1989, представка 10073/82). Треба напоменути да је одлагање извршења посебно значајно за повреду права на суђење у разумном року, па одлагање може бити прихватљиво одређени временски период, под условом да не нарушава саму суштину права на суд (*Burdov v. Russia*, представка 59498/00, пресуда од 7. 5. 2002). ЕСЉП искристалисао је став да извршење има самосталну вредност у односу на природу налога за извршење и претходни судски поступак (*Estima Žorže v Portugal*, представка 16/1997/800/1003, пресуда од 21. 4. 1998). Извршни поступак не служи само ради извршења обавезе

плаћања пресуђеног износа, већ се њиме уређују и битни елементи самог дуга, па ће се посматрати као наставак иницијалног поступка и узети у обзир приликом рачунања дужине трајања целокупног процеса (*Silva Pontes v. Portugal*, представка 14940/89, пресуда од 23. 3. 1994). Извршни поступак представља интегрални део суђења о којем се говори у члану 6, у ставу 1 Конвенције (*Hornsby v. Greece*, представка 18357/91, пресуда од 23. 3. 1994). Дужност је држава да организују своје правне системе тако да судовима омогући да поштују захтеве члана 6 Конвенције, укључујући и право на суђење у разумном року (*Zimmerman and Steiner v. Switzerland*, представка 8737/79, пресуда од 13. 7. 1983). Суд не предочава државама нека посебна средства за постизање овог циља, пошто то није његова функција, већ само државе имају слободу организовања својих правних система и избор мера које ће користити у циљу поштовања гаранција из Конвенције (*Belilos v. Switzerland*, представка 10328/83, пресуда од 29. 4. 1988). Кашњење у извршењу пресуде може се само оправдати у посебним околностима, али да кашњење није такво да угрожава суштину права заштићеног чланом 6, ставом 1 Конвенције (*Imobilijare Safi v. Italia*, представка 22774/93, пресуда од 28. 7. 1999). Процењивање разумног трајања процедура врши се у сваком појединачном случају, у складу са специфичним околностима случаја, узимајући у обзир критеријуме из праксе суда (*Pretto and others v. Italy*, представка 7984/77, пресуда од 8. 12. 1983). Права гарантована конвенцијом су илузорна ако домаћи правни систем поједине државе дозвољава да обавезујућа судска одлука остане неефикасна и на тај начин штетна за појединачну страну у спору (*Raulyan v. Russia*, представка 22000/03, пресуда од 15. 2. 2007).

Пракса ЕСЈП-а потврђује да пренос јавних овлашћења на приватне субјекте не ослобађа државу обавезе регулације, надзора, интервенције и гарантовања накнаде штете, чиме држава задржава крајњу одговорност за систем извршења.

8. Критички осврт и предлози *de lege ferenda*

Нормативни положај одговорности јавних извршитеља одређен је тако да се држава ослобађа одговорности за штету коју јавни извршитељ проузрокује својом кривицом. Истовремено, ЗИО предвиђа и обавезу закључења уговора о осигурању од професионалне одговорности. Овакав дуални модел, потпуна лична одговорност извршитеља и обавезно професионално осигурање, у теорији би требало да обезбеди комплетну репарацију оштећених лица. Правилником о општим условима за

закључивање уговора о осигурању јавних извршитеља (2016), у члану 3 прописано је да: „Уговором о осигурању јавни извршитељ се осигурава од одговорности за штету која је проузрокована другом лицу услед грешке која је настала радњом или пропуштањем јавног извршитеља у обављању делатности и осигурава просторије јавног извршитеља и предмете примљене у депозит јавног извршитеља од штете која је другом лицу проузрокована оштећењем, уништењем или нестанком предмета. Уговор о осигурању нарочито садржи: 1) рок трајања осигурања (период покрића), који износи 12 месеци; 2) врсте ризика (опасности) за које се уговара осигуравајуће покриће – осигуравајућа заштита, које су према општим условима осигурања уобичајени ризици: провална крађа и разбојништво, пожар, поплава или последица какве друге елементарне непогоде; 3) суму осигурања по осигураном случају укупно за рок трајања осигурања, (период покрића) која износи: (1) код осигурања од одговорности јавног извршитеља најмање 100.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије важећем на дан закључења Уговора о осигурању; (2) код осигурања просторија јавног извршитеља најмање 20.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије важећем на дан закључења уговора о осигурању; (3) код осигурања предмета примљених у депозит јавног извршитеља најмање 30.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије важећем на дан закључења уговора о осигурању. Осигурање од одговорности јавног извршитеља обухвата и осигурање од одговорности за грешке заменика јавног извршитеља, помоћника јавног извршитеља, лица која раде код јавног извршитеља и лица која у име и за рачун јавног извршитеља спроводе поједине радње извршења и обезбеђења.“

Међутим, ниска минимална сума осигурања, која неретко не одговара реалној вредности потенцијалне штете у поступцима извршења, посебно када је реч о непокретностима или сложеним имовинским односима, као и могућност да укупна штета премаши осигурану суму, што терет поново пребацује на извршитеља лично, а тиме и ризик ненаплативости. ЗИО нормативно ослобађа државу сваке одговорности за штету проузроковану кривицом јавног извршитеља. Ипак, држава је крајњи гарант делотворног извршења судских одлука. Према томе, потпуно ослобађање државе од могућности супсидијарне одговорности доводи до потенцијалне уставноправне колизије (чл. 35 Устава), конвенцијске колизије (чл. 6 ЕКЉП), правне празнине, јер може доћи до ситуације да оштећени не може остварити репарацију, иако је повреда настала у вршењу јавног овлашћења. У случајевима инсолвентности извршитеља,

или када полиса осигурања не покрива штету, оштећени фактички остаје без заштите. То је нарочито проблематично јер извршитељ делује у јавном интересу, поступање извршитеља представља наставак судског поступка, разумно очекивање оштећених јесте да држава гарантује минимум правне сигурности. Овакав нормативни модел ствара реални ризик повреде начела правне сигурности и начела ефективног правног средства. Од значаја је навести да поред обавезног осигурања, јавни извршитељи могу да имају и додатно осигурање од одговорности, које могу по сопственом избору закључити водећи рачуна о стандардима професионалног понашања (Ваван, 2022, стр. 57).

8.1. Предлози *de lege ferenda*

У циљу унапређења нормативног и функционалног система одговорности јавних извршитеља, а тиме и подизање нивоа правне сигурности, корисно би било да се уведе јасан модел супсидијарне одговорности државе. Држава би требало да одговара супсидијарно, у ограниченим и јасно дефинисаним ситуацијама: када извршитељ нема довољно средстава, када осигурање не покрива штету, када штета произлази из системских пропуста државе у надзору, у случајевима повреде конвенцијских права странака. Након исплате, држава би имала право регресног потраживања од извршитеља.

Затим, повећање минималне суме обавезног осигурања и прецизирање обухвата осигураног ризика. Будући да смо сведоци свеопштег поскупљења, а да је прописани обавезан минимум суме осигурања учињен правилником из 2016. године, потребно је повећати минималне суме осигурања, нарочито за радње које укључују непокретности; прописати минимални обим ризика које полиса мора да покрива, без могућности осигураваача да искључењима обесмисли сврху прописа; прописати обавезу континуираног одржавања полисе као услов за обављање делатности. Тиме би осигурање добило стварну, а не декларативну, улогу механизма заштите права странака, јавног извршитеља, државе, а у коначници и правне сигурности.

9. Закључак

Одговорност јавних извршитеља за штету насталу незаконитим или неправилним поступањем представља једно од кључних питања савременог извршног права, јер се налази на пресеку уставних

гаранција, јавноправног карактера њихове делатности и деликтних правила облигационог права. Иако је увођење јавних извршитеља допринело ефикаснијем спровођењу извршења и растерећењу судова, делегирање јавних овлашћења приватним лицима отворило је сложена питања обима њихове одговорности и улоге државе као крајњег гаранта правне заштите. Уставни поредак Републике Србије гарантује право на накнаду штете проузроковане незаконитим радом носилаца јавних овлашћења, чиме се потврђује да поверавање спровођења извршења приватним субјектима не може умањити стандарде правне сигурности. Грађанскоправна одговорност јавног извршитеља заснива се на противправности, узрочности и кривици, уз примену појачаног стандарда пажње доброг стручњака, укључујући и одговорност за рад заменика и помоћника. Међутим, законско искључење одговорности државе, уз ограничено професионално осигурање, ствара ризик да оштећени у појединим случајевима остане без ефективне репарације, што доводи у питање усклађеност важећег решења са уставним принципима и праксом ЕСЈП-а. Због тога се одржив модел одговорности мора заснивати на личној одговорности извршитеља, уз супсидијарну и јасно дефинисану одговорност државе у изузетним ситуацијама, као и на јачању професионалних стандарда и осигурања. Само такав уравнотежен приступ омогућава ефикасно извршење уз очување правне сигурности и поверења у правни поредак.

Сукоб интереса

Аутори изјављују да не постоји сукоб интереса.

Допринос аутора

Концептуализација, Д.Б.; методологија, Д.Б., формална анализа, Д.Б. и С.З.; писање – израда првог нацрта, Д.Б.; писање – преглед и уређивање, С.З. Сви аутори су прочитали и сагласили се са објављеном верзијом рукописа.

Финансирање

Ово истраживање није остварило никакво додатно финансирање.

Изјава о доступности података

Оригинални доприноси представљени у раду укључени су у сам рукопис/додатни материјал, а додатна питања могу се упутити одговарајућем аутору/ауторима.

**Информисани пристанак свих учесника у истраживању/одобрење
надлежног одбора**
Није применљиво.

Bukazić Dejan

Attorney-at-Law in Pančevo, Serbia

Zarubica Sara

Ministry of Internal Affairs of the Republic of Serbia, Belgrade, Serbia

COMPENSATION FOR DAMAGE RESULTING FROM THE UNLAWFUL CONDUCT OF PUBLIC ENFORCEMENT OFFICERS

ABSTRACT: The liability of public enforcement officers for damage caused by unlawful conduct is grounded in constitutional guarantees, standards of professional care, and the rules of the law of obligations. The right to compensation for damage derives from the principle of the rule of law and the state's duty to ensure the effective enforcement of court decisions, applying a heightened standard of care inherent to holders of public authority. The current legal framework provides for the personal and unlimited liability of enforcement officers, while excluding state liability, which raises questions regarding its compatibility with legal certainty and the case law of the European Court of Human Rights. As a sustainable solution, strengthening professional standards, mandatory professional liability insurance, and the subsidiary liability of the state in exceptional cases are proposed.

Keywords: *liability of public enforcement officers, compensation for damage, constitutional guarantees, tort liability, enforcement procedure, legal certainty, subsidiary state liability.*

Литература

1. Амповска, М. (2018). Накнада штете у случају професионалне одговорности у правним професијама у складу са прописима Републике Македоније. *Зборник радова Правног факултета у Нишу*, 57(81), стр. 296–297
2. Бодирога, Н. (2023). *Нови извршни поступак*. Београд: Правни факултет
3. Црњански, В. (2024). *Извршност јавнобележничког записа*. Београд: Службени гласник
4. Ваван, З. (2013). Нова правничка професија у нашем праву – институт (вансудског, приватног) извршитеља. *Civitas*, 3(5), стр. 218–229
5. Ваван, З. (2022). Осигурање јавних извршитеља од професионалне одговорности. *Европска ревија за право осигурања*, 21(2), стр. 49–58. Приступљено 25. 1 2025. <https://doi.ub.kg.ac.rs/doi/casopisi/evropska-revija/10-46793-erpo2102-49v/>
6. Војводић, Д. (2023). Мерење перформанси рада јавних извршитеља. *Билтен Коморе јавних извршитеља*, (10), стр. 30–44
7. Јакшић, А. (2022). *Грађанско процесно право*. Београд: Правни факултет
8. Југ, Ј. (2012). Odgovornost za štetu zbog nezakonitog ili nepravilnog rada sudaca. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 33(1), str. 443–460
9. Крстић, Р. (2017). Одговорност јавног извршитеља за штету насталу у поступку извршења или обезбеђења. *Правни живот: Часопис за правну теорију и праксу*, 66(12), стр. 199–214
10. Масникоса, В. (2020). *Одговорност јавног извршитеља као предузетника – докторска дисертација*. Нови Сад: Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду
11. Миленковић, С. Ј. (2019). *Право на правично суђење у грађанским споровима у пракси Европског суда за људска права*. Београд: Службени гласник
12. Милојевић, Г. (2020). Однос приватног и јавног и права. *Право – теорија и пракса*, 37(1), стр. 47–58
13. Милутиновић, Љ. (2016). Начело ефикасности и економичности у Закону о извршењу и обезбеђењу У: Шаркић, Н. (ред.), *Примена новог закона о извршењу и обезбеђењу: зборник радова* (стр. 172–189), Београд: Глосаријум
14. Petrić, S. (2010). Odgovornost odvjetnika za savjet i mišljenje. *Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci*, 31(1), str. 23–29

15. Николић, М. & Шаркић, Н. (2022). *Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу*. Београд: Службени гласник и Правни факултет Универзитета Унион.
16. Николић, М., Сибиновић, Ђ., Почуча, М., & Шаркић, Н. (2020). *Право правосудних професија*. Београд: Службени гласник и Правни факултет Универзитета Унион
17. Николић, М. (2002). Одговорност лекара за штету. *Правни живот: часопис за правну теорију и праксу*, 51(9), стр. 247–257
18. Радованов, А. (2009). *Облигационо право – општи део*. Нови Сад: Правни факултет за привреду и правосуђе
19. Станковић, Г. & Трговчевић Прокић, М. (2020). *Поступак извршења и поступак обезбеђења у Републици Србији*. Београд: Службени гласник
20. Станковић, Г., Палачковић, Д. & Трешњев, А. (2022). *Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу*. Београд: Службени гласник
21. Тасић, А., & Лазић, М. (2024). Судска заштита стварних права. *Зборник радова Правног факултета у Нишу*, 63(103), стр. 33–51
22. Трајковић, М., & Дракић, Д. (2024). О могућој неморалности права. *Зборник радова Правног факултета, Нови Сад*, 58(2), стр. 355–370
23. Трешњев, А. (2018). *Од службених лица до јавних извршитеља*. Београд: Службени гласник и Правни факултет Универзитета Унион
24. Устав Републике Србије. *Службени гласник РС*, бр. 98/06 и 115/21.
25. Закон о извршењу и обезбеђењу. *Службени гласник РС*, бр. 106/15, 106/16 – аутентично тумачење, 113/17 – аутентично тумачење, 54/19, 9/20 – аутентично тумачење, 10/23 и др. закон и 91/25
26. Закон о облигационим односима. *Службени лист СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89, *Службени лист СРЈ*, бр. 31/93, *Службени лист СЦГ*, бр. 1/03 – Уставна повеља и *Службени гласник РС*, бр. 18/20
27. Правилник о општим условима за закључивање уговора о осигурању јавних извршитеља. *Службени гласник РС*, бр. 62/16